

Kultur- og Fritidsforvaltningen

Christianshavns Lokaludvalg drøftede den 28. august 2019 udkastet til ”Plan for Københavns Biblioteker 2019-2023”.

Vi glæder sig over udkastets afsnit om ressourcer (side 15). Vi kan ikke være mere enige i, at hvis udkastet skal leve op til sin ambitiøse plan, hvilket er i brugernes /borgernes interesse, kræver det ”tilførsel af nye ressourcer.”

Vi må samtidig kritisere det, der i udkastet kaldes ”høj grad af borgerinddragelse” (side 1). Der har ganske vist været afholdt lokale borgermøder om planen, men der har ikke ligget skriftligt materiale på bibliotekerne om emnet.

”Scenarier for den fremtidige kerneopgave” og procespapiret kunne man have gjort meget mere ud af at formidle til brugerne /lånerne. Man kan ikke forvente, at brugerne /lånerne selv printer 15 sider eller mere ud fra nettet. Her kunne en trykt ”pixi-udgave” have gjort gavn.

Hvis man vil have brugerne/lånerne med, må der ydes en betragtelig service for at gøre folk klar over, hvad der foregår. Det er ikke sket. Måske burde bibliotekernes medarbejdere være inddraget, bl.a. til aktiv dialog med brugerne/lånerne.

Vi har desuden bemærket, at den prætentive plan, nævnt i invitation til lokaludvalgene af 29.11.2018, om ”at få ikke-brugere af bibliotekerne i tale” er forsvundet i processen.

Herudover har vi nogle kommentarer til enkelte punkter i handlingsplanen:

Københavns Bibliotekers mission

Vi finder ikke, at der er grund til at fremhæve mængden af bøger, når det tages i betragtning, at den samlede bestand fra 2009-2018 er skåret ned med 38 procent og for voksenbøgernes vedkommende med 47 procent. Opgøres bestanden af bøger pr. 1.000 indbyggere, så var det 2.730 i 2009 og i 2018 1.416 - et fald på 48 %. Derfor er

30. august 2019
J.nr. 2019-0225576

ventetiden på nye bøger steget og ligger højere end i en række andre kommuner.

Fokusområdet Det fysiske bibliotek

Som Christianshavns Lokaludvalg skrev allerede i vores første høringssvar af 20.12.18, er vi ”meget enige i tankerne om det fysiske bibliotek”, som de blev formuleret i ”Proces for, og indsatsområder i, en ny biblioteksstrategi”, og som er uddybet i det foreliggende udkast til ”Plan for Københavns Biblioteker 2019-2023”. Vores støtte og tilfredshed gælder især synspunkter som ”at indsatsen skal forbedre de slidte fysiske rammer...” (side 3).

Under *pkt. 1 ”Nyindretning”* (side 3) tales om uro og hærværk i den ubetjente tid. Det er bemærkelsesværdigt, at de løsninger, der peges på, alle er af fysisk karakter.

F.eks. foreslås det, at man bruger lavere reoler: ja, det er nok tryghedsskabende, men det betyder færre bøger i lokalet! Så ulemperne kan være lige så store som fordelene ved det forslag.

Der skitseres desuden flere brugerdrevne aktiviteter, men ingen tror vel på, at dette felt kan udvides bare af sig selv. Vores indlysende bud her er mere personale, som vi da også med tilfredshed ser foreslået under *pkt. 4 ”Nye betjeningsformer.”* Alt peger, som I skriver, i retning af, at ”betjening om aftenen, i weekenderne og på helligdage” (side 5 midt) er vejen frem for et trygt og fagligt tilfredsstillende bibliotek.

På Christianshavns Bibliotek har man f.eks. været nødt til at lukke kl. 20, fordi der bliver for meget ”ballade” i de sene aftentimer. Det er en lappeløsning, men dog en løsning, der fint illustrerer, at den service, man gerne vil yde borgerne, rent faktisk ikke er mulig, fordi uroskabende elementer ødelægger det for andre.

Svaret er bemanning. Vi ønsker at fremhæve, at bemanningen både skal dække udlånet og de interne opgaver, der kræver ro.

Til emnet *pkt. 2 ”Profilbiblioteker”* vil vi pege på, at den omfattende borgerpanelundersøgelse, Christianshavns Lokaludvalg lod gennemføre i foråret 2019, bl.a. viste uvilje mod profiltanken.

København er en by i stadig bevægelse, så det er svært at se en mening i profiler i den sammenhæng. Profiler som mad, foto, byplan, havn osv. virker kunstige, og specialbøgerne kommer til at mangle et

andet sted, hvis man forestiller sig koncentreret af bøger om ét emne på ét bibliotek.

Endelig har vi en kommentar til *pkt. 3 "Samlokalisering"*: Det vil være praktisk visse steder i byen, men forudsætningen for at vi kan støtte forslaget, er, at biblioteket står som en selvstændig institution, så samlokalisering kommer til at betyde samarbejde - ikke sammenlægning.

Fokusområdet Det digitale bibliotek

Vi kan kun være enige i, at bibliotekernes digitale udbud skal være mere synlige og brugervenlige.

I første omgang bør der anvendes ressourcer til søgefunktionerne, så brugeren kan finde frem til det ønskede materiale uden at kende eksakte stavemåder for forfatter og/eller titel. Søgefunktionen er urimeligt tilbagestående i forhold til andre søgemaskiner, vi i dag benytter os af.

Søgefunktionen for faglitteraturen bør også forbedres, så brugeren ikke bliver præsenteret for et helt uoverskueligt antal hits.

Udkastet til biblioteksplan taler om at udvide kendskabet til de digitale materialer, som f.eks. e- og lyd-bøger. Hvis det skal have nogen effekt, er det afgørende, at Københavns Kommune ændrer sine udlånskriterier (antal af udlån pr. måned), som er væsentligt ringere end næsten alle andre af landets kommuner – bl.a. Københavns omegnskommuner.

Samtidig bør Københavns Kommune – i samarbejde med resten af landets biblioteker – presse på i forhandlinger med forlagene, så flere bøger kan indgå i det digitale bibliotek. Vi er klar over, at der skal findes en økonomisk balance, men det er afgørende, at bibliotekerne anvender de nødvendige ressourcer hertil, så Bibliotekslovens formål tilgodeses.

I planen tales om videreudviklingen af de digitale services, og vi er enige i, at det er naturligt at arbejde for at udlån til borgerne suppleres med inspiration til andre materialer. Men det bør kun ske på basis af aktuelle, konkrete lån af bøger, musik og film, ikke ved hjælp af personalisering gennem en algoritme, der er baseret på de data, som findes om borgeren og dennes låne- og søgehistorik samt evt. yderligere oplysninger, som borgeren opfordres til at give om sine interesser.

Dette bør aldrig være en kommunal biblioteksopgave, og det ses også i de svar, Christianshavns Lokaludvalg har fået via det ovennævnte borgerpanel, at der er store bekymringer og indvendinger mod et

sådant Big Brother-system. Borgere, der ønsker individuel rådgivning, skal i stedet kunne få den fra de faguddannede bibliotekarer.

Vi mener generelt, at det er afgørende, at indsatsen for at forbedre den digitale tilgang sker i et landsdækkende samarbejde.

Fokusområdet Børn og Unge

Det er positivt, at der i udkastet til biblioteksplan er lagt stor vægt på indsatsen i forhold til børn og unge, idet de jo er morgendagens biblioteksbrugere. Det er vigtigt, at indsatsen såvel i forhold til førskoleområdet som indskoling, skolebørn samt overbygning og uddannelsesområdet styrkes.

Det fremhæves i udkastet, at nye undersøgelser dokumenterer, at børn læser mindre og deraf muligvis også dårligere, hvilket kalder på en intensiveret indsats i udstrakt samarbejde med daginstitutions-, skole- og uddannelsesinstitutionensområdet.

I udkastet foreslås en intensiveret indsats i forhold til:

- udvalgte førskolebørn og skolebørn
- udvikle og styrke samarbejdet med visse daginstitutioner og skoler
- nå udsatte ikke-brugere blandt børn

Disse tiltag er som udgangspunkt fine, men undersøgelser dokumenterer (som nævnt i udkastet, side 11), at det er alle børn, og ikke kun udsatte børn, som læser mindre.

Derfor bør indsatsen udstrækkes til at gælde alle børn i Københavns Kommune i et FORPLIGTENDE gensidigt samarbejde mellem daginstitutioner og skole.

Dette samarbejde bør vedtages politisk, og pålægge såvel institutionsområdet som skolerne og bibliotekerne at sætte tid og ressourcer af til samarbejdet, således at man sikrer, at samtlige børn får styrket og intensiveret deres læselyst.

Et gensidigt forpligtende samarbejde, hvor skoler og daginstitutioner samarbejder og afsætter tid til at arbejde med læselyst, er etableret og afprøvet i andre kommuner med stor effekt bl.a. i Frederiksberg Kommune.

Indsatsområdet hedder Børn og Unge, og der er i oplægget stor fokus på mindre børn og skolebørn. Der mangler imidlertid nogle visioner for samarbejdet med uddannelsesområdet som overbygning på folkeskolesamarbejdet. Det er vigtigt, at bibliotekerne såvel samarbejder med som supplerer uddannelsesinstitutionernes bibliotekstilbud.

Ligeledes bør der være fokus på, at mange studerende har brug for studiepladser og gerne vil bruge bibliotekerne som sådan. De har imidlertid også brug for faciliteter som mødelokaler eller rum til ro og fordybelse, hvilket biblioteksplanen ikke forholder sig til.

Fokus på digitale tilbud til børn og unge er vigtigt, men det virker unødigt ambitiøst at foreslå, at Københavns Kommunes Biblioteker skal:

- digitalisere faglitteratur, der er relevant for udkolingen og ungdomsuddannelserne
- udvikle e-kurser og etablere digitale interessefællesskaber

Disse tiltag er både vigtige og nødvendige, men de bør udvikles i et landsdækkende samarbejde mellem flere biblioteker og uddannelsesinstitutioner for at få fornøden gennemslagskraft og en fornuftig udnyttelse af de ressourcer, der på landsplan er afsat til biblioteksdrift.

I det hele taget kan megen af den skitserede udvikling med fordel bindes op på strategiske partnerskaber, som der også fokuseres på i udkastets side 14. Men disse partnerskaber virker umiddelbart for snævert tænkt indenfor hovedstadens rammer. For optimal ressourceudnyttelse bør man tænke ikke kun lokalt, regionalt og landsdækkende, men i sidste ende globalt.

Til afsnittet ***”Grebet kvalitet frem for kvantitet”*** (side 13) er vi, som vi allerede skrev i første høringssvar, skeptiske overfor ”faste koncepter”. Kampagner er gode centralt, og visse udstillinger kan være det, men det er vigtigt at fastholde de lokale initiativer. Eksempelvis udstillede Christianshavns Bibliotek en samling borgerudsagn om Christianshavn i anledning af bydelens 400-års jubilæum. Det skal der være plads til.

Afsluttende finder vi, at det er problematisk, at udkastet mest handler om anlæg, ikke drift.

Desuden savner vi udsagn om bibliotekernes kerneopgave: At sikre udlånet af bøger og have tilstrækkeligt af dem.

Hvis alle de mange gode tanker, som lægges frem i udkastet til biblioteksplan, skal gennemføres, så kræver det, at der stilles flere og ikke færre midler til rådighed i de kommende år. Hvis der fortsat årligt skæres 2 % i biblioteksbudgettet, som det sker i øjeblikket, og befolkningstallet stiger med 2 % om året, så vil der i 2023 være et fald i biblioteksudgifterne på 16 % pr. indbygger.

I dag er København hvad angår udgifter til biblioteker pr. indbygger nr. 81 ud af 98 kommuner og København vil med fortsatte nedskæringer risikere at ligge endnu lavere.

Kort og godt kan vi ikke acceptere den underforståede præmis, at der hvert år skal spares 2%.

Med venlig hilsen

Poul Cohrt,
formand